

Základ slovesa se časuje v sedmi slovesných kmenech. Kmen může být:

1. *jednoduchý aktivní* שָׁבַר „zlomil“, nazývaný *qal* (קָל)
2. *jednoduchý pasivní*¹ נִשְׁבַּר „byl zlomen“, tzv. *nif'al* (נִפְעַל)
3. *intenzivní aktivní* שִׁבַּר „úplně zlomil“, *pi'el* (פִּיעַל)
4. *intenzivní pasivní* שִׁבַּר „byl zcela zlomen“, *pu'al* (פּוֹעַל)

Pro objasnění významu dalších tří kmenů použijeme slovesa „byl velký“, jehož *qal* je גָּדַל:

5. *kauzativní aktivní* הִגְדִּיל „zvětšil, učinil větším“², *hif'il* (הִפְעִיל)
6. *kauzativní pasivní* הִגְדָּל „byl učiněn větším, byl zvětšen“, *hof'al* (הִפְעִיל)
7. *reflexivní (zvrtný)* הִתְגַּדַּל „zvětšil se(be)“, *hitpa'el* (הִתְפַּעֵל)

Poznámky:

1. První z těchto kmenů se nazývá *qal*, tj. „lehký“, na rozdíl od ostatních šesti od něho *odvozených* a někdy nazývaných „těžké“ כְּבִדִּים. Sloveso פִּעַל „udělal“ slouží za vzor, proto se ostatní kmeny nazývají podle příslušných tvarů tohoto slovesa: jednoduchý pasivní נִפְעַל, intenzivní aktivní פִּיעַל atd.

2. Dobře si povšimněme, že *pi'el*, *pu'al* a *hitpa'el* mají silně charakterizující *dāgēš* ve druhé souhlásce základu. Tím se na kmen klade větší váha a *zintenzivňuje* se jeho význam.

3. Předchozí tabulky pravidelného slovesa (kap. 29, 39 atd.) byly pro *qal*. Ostatních šest odvozených kmenů bude vysvětleno zvlášť v následujících kapitolách.

4. Od pasivních kmenů se ovšem v praxi *kohortativ* netvoří – pozn. překl.

52. NIF'AL

Poznámka 1: U některých sloves má *nif'al* reflexivní (zvrtný) význam¹. V perfektu *nif'al* נִשְׁבַּר může tedy znamenat „střežil se“, v imperfektu יִשְׁבַּר „bude se střežit“ a v rozk. způsobu הִשְׁבַּר „střež se“ apod. Tento reflexivní význam bude ve slovníčku vždy uveden.

Perfektum *nif'al* tvoří tím, že se před základ dá předpona נ. Osobní přípony jsou stejné jako u kmene *qal*; východiskem pro ně je 3. os. sg. m.

^{51.1} Nebo reflexivní: viz poznámku 1 v kap. 52.

^{51.2} Srovnej česká kauzativa „postavil“ (ze „stál“), „posadil“ (ze „seděl“) a „položil“ (z „ležel“).

^{51.3} (hogdal).

^{52.1} *Nif'al* tak kolísá mezi reflexivním a pasivním významem.

<i>perfektum</i>			
byl zlomen	נִשְׁבַּר	byl spálen	נִשְׂרַף
byla zlomena	נִשְׁבְּרָה	byla spálena	נִשְׂרַפָּה
byl jsi zlomen	נִשְׁבַּדְתָּ	byl jsi spálen	נִשְׂרַפְתָּ
byla jsi zlomena	נִשְׁבַּדְתְּ	byla jsi spálena	נִשְׂרַפְתְּ
byl(a) jsem zlomen(a)	נִשְׁבַּרְתִּי	byl(a) jsem spálen(a)	נִשְׂרַפְתִּי
byli(-y) zlomeni(-y)	נִשְׁבְּרוּ	byli spáleni(-y)	נִשְׂרַפוּ
byli jste zlomeni	נִשְׁבַּרְתֶּם	byli jste spáleni	נִשְׂרַפְתֶּם
byly jste zlomeny	נִשְׁבַּרְתֶּן	byly jste spáleny	נִשְׂרַפְתֶּן
byli(-y) jsme zlomeni(-y)	נִשְׁבַּרְנוּ	byli(-y) jsme spáleni(-y)	נִשְׂרַפְנוּ
<i>imperfektum</i>			
bude zlomen	יִשְׁבַּר	bude spálen	יִשְׂרַף
bude zlomena	תִּשְׁבְּרָה	bude spálena	תִּשְׂרַפָּה
budeš zlomen	תִּשְׁבַּר	budeš spálen	תִּשְׂרַף
budeš zlomena	תִּשְׁבְּרִי	budeš spálena	תִּשְׂרַפִּי
budu zlomen(a)	אֶשְׁבַּר nebo אֲשַׁבֵּר	budu spálen(a)	אֶשְׂרַף nebo אֲשַׁרְפֵּ
budou zlomeni	יִשְׁבְּרוּ	budou spáleni	יִשְׂרַפוּ
budou zlomeny	תִּשְׁבְּרָנָה	budou spáleny	תִּשְׂרַפְנָה
budete zlomeni	תִּשְׁבַּרוּ	budete spáleni	תִּשְׂרַפוּ
budete zlomeny	תִּשְׁבְּרַנְהוּ	budete spáleny	תִּשְׂרַפְנָה
budeme zlomeni(-y)	נִשְׁבַּר	budeme spáleni(-y)	נִשְׂרַף
<i>kohortativ</i>			
ať jsem zlomen(a)	אֶשְׁבַּרְהוּ	ať jsem spálen(a)	אֶשְׂרַפְהוּ
<i>rozk. způsob</i>			
buď zlomen	הִשְׁבַּר	buď spálen	הִשְׂרַף
buď zlomena	הִשְׁבְּרִי	buď spálena	הִשְׂרַפִּי
budte zlomeni	הִשְׁבְּרוּ	budte spáleni	הִשְׂרַפוּ
budte zlomeny	הִשְׁבְּרַנְהוּ	budte spáleny	הִשְׂרַפְנָה

přítčestí			
zlomen(ý)	נִשְׁבַּר	spálen(ý)	נִשְׂרַף
zlomena(-á)	נִשְׁבְּרָה	spálena(-á)	נִשְׂרַפָּה
zlomení(-í)	נִשְׁבְּרִים	spálení(-í)	נִשְׂרַפִּים
zlomeny(-é)	נִשְׁבְּרוּת	spáleny(-é)	נִשְׂרַפוֹת
infinitiv			
být zlomen (s.)	נִשְׁבַּר אוֹ הִשְׁבַּר	být spálen (s.)	נִשְׂרַף אוֹ הִשְׂרַף
zlomení (v.)	הִשְׁבַּר	spálení (v.)	הִשְׂרַף

Poznámka 2: Ze souvislosti se určí, zda tvar נִשְׁבְּרָה bude 3. os. sg. fem. pf. nif. „byla zlomena“ nebo 1. os. pl. kohortativu kmene qal „zlomme, kéž, ať zlomíme“.

Imperfektum יִשְׁבַּר je zkrácený tvar z původního יִנְשַׁבֵּר; נ se asimilovalo, takže v impf. nif. má sloveso v první souhlásce základu silné kompenzující dāgēš. Jestliže je první souhláska laryngála, která nepřijímá silné dāgēš, prodlužuje se hîreq pod נ v cērê: „bude opuštěn“ se tedy napíše יַעֲזֹב (viz kap. 69.2).

Při imperfektu u kmenu nif'al, stejně jako u qal, slouží souhláska אִיתָן (mnemotechnicky „אִיתָן „moudrý pěvec“) jako předpony k označení osob. Plurál maskulina končí ך a plurál feminina na ךָ. Pro jusiv žádný zkrácený tvar neexistuje; jde o tentýž tvar jako pro 3. os. m. impf. a pouze ze souvislosti poznáme, že jde o jusiv.

Poznámka 3: Tvar אֲשַׁרֶּף se vyskytuje tak často jako אֲשַׁרְּף, kdežto kohortativ je vždy אֲשַׁרְּפָה.

Rozkazovací způsob má před základem písmeno ה, např.: הִשְׁבַּר.

Je třeba rozlišovat pečlivě mezi přítčestím v sg. m. נִשְׁבַּר „lámaný“ a 3. os. sg. m. pf. נִשְׁבַּר „je zlomen“, a dále mezi přítčestím v sg. f. נִשְׁבְּרָה a 3. os. sg. f. נִשְׁבְּרָה.

Poznámka 4: Některá slovesa se vyskytují jen v kmenu nif'al, aniž mají kmen qal. Např.: נִמְלַט „unikl“², נִלָּחַם „bojoval“³; ani v češtině taková slovesa

² „osvobodil se“.

³ Sloveso נִלָּחַם má význam „spojení“: נִלָּחַם znamená „spojil se s“ ve smyslu „bojoval“.

nemají pasivní nebo zvratný význam a překládají se aktivem. Některá z nich snad pocházejí z nějakého starého kmene qal, který vyšel z užívání, nebo který se ve Starém zákoně nevyskytuje.

CVIČENÍ 18

Upozornění: Ve slovíčkách i ve slovníku na konci knihy budeme uvádět jako základ slovesa vždy 3. os. sg. m. pf. (kmen qal, nebude-li uvedeno jinak): לָקַח „vzal“, אָמַר „řekl“. Předpokládáme, že student již dokáže základ slovesa z daného tvaru odvodit.

David	דָּוִד	ukryl se, byl skryt	סָתַר	nif'al	נִסְתַּר
stolec, trůn	כִּסֵּא	zápasil	לָחַם	nif'al	נִלָּחַם
shromáždění	עֵדָה	bojoval (proti někomu)	לָחַם	nif'al (בְּ)	נִלָּחַם
písař	סֹפֵר	dobyl, zajal			לָכַד
oheň	אֵשׁ	pálil, hořel			שָׂרַף
ještě, více, opět	עוֹד	střed (stav samostatný)			הִנְדִּיךָ
		uprostřed (stav vázaný)			הִנְדִּיךָ בְּתוֹךְ

(1) נִכְרַתּוּ מִיַּהֲרֹדֵן לְפָנַי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל (2) אִם שָׁמֹר תִּשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹתַי וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְךְ־דָּוִד אַבְיָד לֹא יִפְרַת לְךָ אִישׁ יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא־יִשְׂרָאֵל (3) בְּדַבְרֵי־יְהוָה נִבְרָאוּ הַשָּׁמַיִם וּבְחֻכְמָתוֹ הָאָרֶץ (4) נִקְרָאוּ סַפְרֵי־הַמֶּלֶךְ לְפָנָיו וַיִּכְתְּבוּ בְּסֵפֶר כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה אַתֶּם (5) לֹא יִקְרָא עוֹד שִׁמְךָ יַעֲקֹב כִּי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שִׁמְךָ כִּי נִלְחַמְתָּ עִם מִלְּאֲךָ־אֱלֹהִים וְגַם יִכְלַתְּ לוֹ (6) יֵצְאוּ דָוִד וְאַנְשָׁיו וַיִּלָּחֲמוּ בַיִּשְׁבִּי־הָהָר וַיִּלְכְּדוּ אֶת־עִירָם וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בְּאֵשׁ (7) נִלְכְּדָה הָעִיר וַתִּתֵּן בְּיָדָם וַתִּשְׂרַף בְּאֵשׁ, הִיא וְכָל־אֲשֶׁר בָּהּ (8) אַתֶּם יֹדְעֵתֶם כִּי יְהוָה הוּא הַנִּלְחָם לָנוּ (9) נִסְתַּרְהָ דַרְכֵי מַאֲלֵהִי וְאֶת־קוֹלִי בַצִּדָּה לֹא שָׁמַע (10) עֵינַי אֶל־כָּל־דַרְכֵיכֶם, אָמַר יְהוָה, כִּי לֹא נִסְתַּרוּ מִלְּפָנַי (11) דַּבְּרָה הָאִשָּׁה אֶל־מַרְגְּלֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְתַּרוּ בְּהָרִים וְיֹמִים וְהִלַּכְתֶּם

⁴ Viz vysvětl. 50.1.

⁵ Tvar v pauze od שִׁמְךָ.

לְדַרְכְּכֶם, וְהָיָה כִּי תִלְחָמוּ בְּעִיר הַזֹּאת וְהָיָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל
 וּזְכַרְתֶּם אֹתִי וְאֶת־בֵּית־אָבִי (12) שָׁמַע הָאָדָם אֶת־קוֹל־אֱלֹהִים
 בְּגֵן וַיִּסְתֵּר בְּחוֹךְ הָעֵצִים (13) רָאוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים כִּי נִלְקַח
 הַנְּבִיא מֵעֵינֵיהֶם הַשְּׂמִימָה וַיִּצְעֲקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל אָבִינוּ אָבִינוּ
 (14) מִת שְׂמוּאֵל הַנְּבִיא וַיִּקְבֹּר בְּבֵיתוֹ אֲשֶׁר בְּהָר (15) נִבְחַר
 הָיָה לְמִלְדָּה עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל כְּדַבֵּר־שְׂמוּאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו לְפָנָי
 מוֹתוֹ (16) אִקְבְּרָה־נָא בְּקִבְר־אֲבוֹתַי בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן (17) אֲשַׁכְּטָה־
 נָא בְּמִשְׁפַּט יְהוָה כִּי שִׁפְט־צַדִּיק אֵתָּה (18) הִבְדְּלוּ מִחוּךְ הָעֵדָה
 הָרְעָה הַזֹּאת, כִּי כֹה אָמַר יְהוָה, אֲנֹכִי אֲשַׁפֵּט אֶתֶּם לְעֵינָי
 עַד־תִּישְׂרָאֵל וַיִּצָּא מִזֶּמֶן אֵשׁ וְאָכְלָה אֶתֶם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם
 (19) לֹא תִלְחַם בְּבְנֵי־עַשׂוֹ כִּי אֲחִידָה הוּא

1. Synové Izraele šli doprostřed moře a vody byly před nimi odděleny (= oddílnuty), když Hospodin mluvil k Mojžíšovi. – 2. Řekli muži toho zlovolného města: „Spalme jeho dům (doplňte »v ohni«) a všechno, co je v něm.“ – 3. Slyšel jsem hlas Hospodinův v horách a ukryl jsem se. – 4. A zemřel Jakub v Egyptě (= egyptské zemi) a byl pohřben u svých otců v Kanaánu. – 5. A poslal David posly k lidu se slovy: „Město bylo dobyt, jak přikázal král.“ – 6. A mluvil Hospodin k Mojžíšovi takto: „Až (= když) budou synové Izraele v zemi, kterou jim dávám, a uvidí veliká města, pak (kons. wāw) řeknou: »Kdo je schopen bojovat proti obyvatelům takových měst?«“ – 7. Sedíš na trůnu spravedlnosti a soudíš lidské syny. – 8. Ve svém snu jsem uslyšel hlas volající: „Běda těm, kdo hladovějí po zlu (člen), neboť přišel den soudu.“ – 9. Mudrci té země byli v paláci a byli povoláni před krále. – 10. Písař byl zajat (= vzat) a upálen před celým shromážděním Izraele a ta událost byla zapsána v kronice (= knize událostí dnů). – 11. Promluvil Hospodin, a byla stvořena nebesa a voda (pl.) se rozlila po povrchu (= tváři) země. – 12. V ten den už nebude v té zemi smrt a každý muž bude sedět pod svým stromem v pokoji. – 13. Proč ses přede mnou ukryl? Což jsi (snad) jedl z ovoce stromu, který je uprostřed zahrady?

6 Složené š³wā' pod laryngálou.

7 Tento tvar je i v perfektu a zde znamená „zemřel“.

8 Nif'al s reflexivním významem: „oddělte se“.

53. PI'ĒL

Od kmene qal שָׁבַר „zlomil“ je odvozen pi'ēl שָׁבַר „rozdrtil, zcela zlámal“. Pro pi'ēl je typické *silné charakterizující dāgeš* v druhé souhlásce základu, a to v celém časování. Některá slovesa se vyskytují jen v kmenu pi'ēl a qal nemají, např. בָּקַשׁ „hledal“.

perfektum			
rozdrtil	שָׁבַר	hledal	בָּקַשׁ
rozdrtila	שָׁבְרָה	hledala	בָּקְשָׁה
rozdrtil jsi	שָׁבַרְתָּ	hledal jsi	בָּקַשְׁתָּ
rozdrtila jsi	שָׁבַרְתְּ	hledala jsi	בָּקַשְׁתְּ
rozdrtil(a) jsem	שָׁבַרְתִּי	hledal(a) jsem	בָּקַשְׁתִּי
rozdrtili(-y)	שָׁבְרוּ	hledali(-y)	בָּקְשׁוּ
rozdrtili jste	שָׁבַרְתֶּם	hledali jste	בָּקַשְׁתֶּם
rozdrtily jste	שָׁבַרְתֶּן	hledaly jste	בָּקַשְׁתֶּן
rozdrtili(-y) jsme	שָׁבַרְנוּ	hledali(-y) jsme	בָּקַשְׁנוּ
imperpektum			
rozdrtí (sg. m.)	יִשְׁבֹּר	bude (m.) hledat	יִבְקַשׁ
rozdrtí (sg. f.)	תִּשְׁבֹּר	bude (f.) hledat	תִּבְקַשׁ
rozdrtíš (m.)	תִּשְׁבֹּר	budeš (m.) hledat	תִּבְקַשׁ
rozdrtíš (f.)	תִּשְׁבְּרִי	budeš (f.) hledat	תִּבְקְשִׁי
rozdrtím (m. i f.)	אֲשַׁבֵּר	budu (m. i f.) hledat	אֲבַקֵּשׁ
rozdrtí (pl. m.)	יִשְׁבְּרוּ	budou (m.) hledat	יִבְקְשׁוּ
rozdrtí (pl. f.)	תִּשְׁבְּרֶנָּה	budou (f.) hledat	תִּבְקְשֶׁנָּה
rozdrtíte (sg. m.)	תִּשְׁבְּרוּ	budete (m.) hledat	תִּבְקְשׁוּ
rozdrtíte (sg. f.)	תִּשְׁבְּרֶנָּה	budete (f.) hledat	תִּבְקְשֶׁנָּה
rozdrtíme (m. i f.)	נִשְׁבֹּר	budeme (m. i f.) hledat	נִבְקֹשׁ
kohortativ			
ať rozdrtím (m. i f.)	אֲשַׁבְּרָה	ať hledám (m. i f.)	אֲבַקֶּשָׁה

rozk. způsob			
rozdrť (m.)	שָׁבַר	hledej (m.)	בִּקֵּשׁ
rozdrť (f.)	שָׁבְרָה	hledej (f.)	בִּקְשִׁי
rozdrťte (m.)	שָׁבְרוּ	hledejte (m.)	בִּקְשׁוּ
rozdrťte (f.)	שָׁבְרַנָּה	hledejte (f.)	בִּקְשֵׁנָה
přičestí			
drťtící (sg. m.)	מִשְׁבֵּר	hledající (sg. m.)	מִבְּקֹשׁ
drťtící (sg. f.)	מִשְׁבֵּרָה nebo מִשְׁבֵּרַת	hledající (sg. f.)	מִבְּקֹשָׁה nebo מִבְּקֹשֶׁת
drťtící (pl. m.)	מִשְׁבָּרִים	hledající (pl. m.)	מִבְּקֹשִׁים
drťtící (pl. f.)	מִשְׁבָּרוֹת	hledající (pl. f.)	מִבְּקֹשׁוֹת
infinitiv			
rozdrtit (samostatný)	שָׁבַר nebo שִׁבַּר	hledat (samostatný)	בִּקֵּשׁ i בִּקֹּשׁ
rozdrčení (vázaný)	שִׁבַּר	hledání (vázaný)	בִּקֻּשׁ

Opět i zde je 3. os. sg. m. základnou pro ostatní osoby a ženský rod perfekta a imperfekta, pro zájmenné přípony perfekta a předpony imperfekta. *Прічесті* má předponu כִּי.

Upozornění:

1. Silné charakterizující dāgeš je ve druhé souhláске základu, ale u souhlásek se š³wā se často vypouští. Např. místo בִּקְשׁוּ leckdy najdeme ve 3. os. pl. pf. אֲבִיבְשָׁה. Podobně kohortativ v sg. vypadá בִּקְשׁוּ (viz kap. 10).

2. Řada sloves má pi'el typu נָדַל, kdy pod druhou souhláskou základu je pataḥ. Jde o původní tvar; je ve většině tvarů perfekta: בִּקְשֵׁנָה atd.

CVIČENÍ 19

srdce	לֵב, לֵבָב	počítal	סָפַר
srdce (s příponou)	לֵבָבִי, לֵבִי	vyprávěl, líčil	סָפַר pi'el
srdce (pl.)	לֵבָבוֹת, לֵבֹת	unikl	נִמְלַט nif'al מָלַט

semeno, potomstvo	זָרַע	shromáždil (qal)	קָבַץ pi'el קָבַץ
potomstvo (s příponou)	זָרַעִי	shromáždil se (reflexivní) ³	קָבַץ nif'al נִקְבַּץ
stůl, deska	לִוְחַי	mluvil	דָּבַר pi'el דָּבַר
desky (pl.)	לִוְחוֹת	zlato	זָהָב
Jozue	יְהוֹשֻׁעַ	nalezl	מָצָא

(1) סֵפֶר לָהֶם יוֹסֵף אֶת־הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַם וְלֹא יָכֹלוּ לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּשָׁלוֹם (2) שָׁמַע אַבְרָהָם וְהִנֵּה קוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֹּכַח אָדָם לְסֹפֵר אֶת־כִּכְבֵּי־הַשָּׁמַיִם, כִּי כֹה יִהְיֶה זֶרַעַךְ בְּאֶרֶץ הַזֹּאת (3) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר קָבַץ אֵלֶיךָ אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם כְּדַבְּרִים הָאֵלֶּה (4) אֱלֹהִים בְּאֶזְנוֹיָנוּ שָׁמַעְנוּ, אֲבוֹתֵינוּ סִפְרוּ לָנוּ (5) שָׁמַר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כָּתַב אֹתָם עַל לִוְחַי־לִבָּךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי (6) וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא, וּמֹשֶׁה שָׁמַר אֶת־צִוְּיָנוּ בְּמִדְבָּר וְהִנֵּה אִשׁ לִפְנֵינוּ וּמִלֵּאֲדִי־הוּוּהָ מְדַבֵּר אֵלָיו מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ (7) בִּקְשׁוּ אֶת־יְהוָה בְּלֵב נִשְׁבֵּר וְעַבְדּוֹ אֹתוֹ בִּירְאָה, וְנִמְלֹטְתֶם מִהֲרָעָה אֲשֶׁר דָּבַר עֲלֵיכֶם (8) שָׁמַע דָּוִד כִּי הִמְלִיךְ מִבְּקֹשׁ אֶת־מוֹתוֹ וַיִּמְלֹט מִיָּדוֹ וַיִּסְתַּר בְּהָרִים, וַיִּקְבְּצוּ אֵלָיו אַנְשֵׁים מִיִּשְׂרָאֵל וַיְהִי דָוִד לְרֹאשׁ עֲלֵיהֶם (9) אִמְלָטָה־נָּא מִיַּד־הַרְשָׁעִים אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ אֶת־מוֹתִי (10) אֵמַר הַרְשָׁע בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם וְאֵין מִשְׁפָּט בְּאֶרֶץ (11) שָׂאֵל הָאִישׁ אֶת־יוֹסֵף לֵאמֹר אֶת־מִי אַתָּה מִבְּקֹשׁ (12) נִקְבְּצוּ כָל רְאִשֵׁי־הָעָם אֶל־דָּוִד וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה־נָּא זִקְנָתְךָ וְלֹא יָדַעְתָּ אֶת־יוֹם־מוֹתְךָ, וְאַתָּה הוּא הַיֵּצֵא וְהָבֵא לְפָנֵינוּ, וּמִי יִהְיֶה

¹ Segolatum s koncovou laryngálou: viz kap. 44, poznámku 1.

² Vplížené pataḥ: viz kap. 12.4.

³ Těž „byl shromážděn“; nif'al má často reflexivní zabarvení: viz kap. 52, poznámku 1.

⁴ Následuje-li podstatné jméno, zní tvar דָּבַר, ale v pauze je to דָּבַר.

⁵ K nepřítomnosti silného dāgeš u jōd viz poznámku v kap. 10.

⁶ Tvar v pauze: viz kap. 64.3.

⁷ „proti tobě“.

לְרֹאשׁ עֲלֵינוּ אֶתְרִיד (13) כָּאוּ כֹל מַלְכֵי־הָאָרֶץ וַיִּבְקְשׁוּ אֶת־
פְּנֵי־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְשִׁמְעַתְּ אֶת־חֻכְמָתוֹ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים בְּלִבּוֹ
(14) שָׁמַע פֶּרְעָה אֶת־דְּבָרֵי יוֹסֵף וַיְדַבֵּר אֵלֶּיךָ עַבְדְּךָ לֵאמֹר
הֲנִמְצָא בְּכָל־אֶרֶצִי אִישׁ חָכָם כְּמֹהוּ הַיָּדַע אֶת־דְּבַר־הָאֱלֹהִים,
כִּי אֵין דָּבָר נִסְתָּר מִמֶּנּוּ (15) יָרַד מֹשֶׁה מֵהַר־סִינַי וּבִידוֹ
לוֹחֹת־הַבְּרִית, וַיְדַבֵּר אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מִה־הַקּוֹל הַזֶּה בְּאָזְנֵי:
וַיִּסְפֹּר לוֹ יְהוֹשֻׁעַ כִּי עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי־זָהָב וַיִּקְרָאוּ
לִפְנֵיהֶם אֱלֹהִים וַיִּשְׁבַּר יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי כִּפְאֲשֶׁר שָׁמַע מֹשֶׁה אֶת־
דְּבַר־יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁבַּר אֶת־הַלוֹחֹת עַל־הָאֲדָמָה (16) דָּבָר אֶל־
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם, לֹא תִרְדָּף אַחֲרַי עַבְד־אֲחִיד כִּי
יִמְלֹט מִיָּדוֹ, וְזָכַרְתָּ כִּי עַבְדִּים הָיוּ אֲבוֹתֵיכֶם בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם
(17) צָעֲקוּ אֲלֵיךָ וְלֹא שָׁמַעְתָּ בְּקִשׁוֹ אַתָּה וַתִּסְתַּר מִפְּנֵיהֶם
(18) בַּיּוֹם הַהוּא, אָמַר יְהוָה, אֶקְבֹּץ אֶתְכֶם אֵלַי מִבֵּין הַגּוֹיִם
וְשִׁפְטֹתַי אֶתֶם וּבִקְשֹׁתַי מִיָּדְךָ אֶת־דְּמֵי־בְנֵי (19) עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ
כִּסְא־זָהָב

1. Takto pravil Hospodin: „Hleďte pokoj celým svým srdcem a usilujte o něj (= následujte jej) každý den.“ – 2. A shromáždil Jozue všechny náčelníky Izraele a mluvil k nim (= do jejich uší) všechna slova, která Hospodin přikázal. – 3. Bázeň vůči tobě (= tvá bázeň) je v mém srdci, Hospodine, a světlo tvé tváře hledám (impf.). – 4. A Hospodin dal Mojžíšovi desky smlouvy a na kamenech byly napsány výnosy a příkázání, které Hospodin nařídil Izraeli. – 5. Shromáždí své ovce k sobě z národů (pl. od lid) a poznají, že ty jsi Bůh jejich otců. – 6. A pronásledoval Ezau svého bratra Jakuba a chtěl (= hledal) prolít jeho krev, ale Jakub unikl z jeho ruky. – 7. Hle, přichází den, kdy (= a) vyjde muž, který není z potomstva Davidova, a usedne na trůnu Izraele. – 8. Přišel k Davidovi posel a mluvil k němu takto (= řka): „Uprchni do pouště, neboť král ví, že ses ukryl na tomto místě a přijde prolít tvou krev.“ – 9. Měj na paměti tato slova, která k tobě mluvím, a služ (impf.) Hospodinu, svému Bohu, celým srdcem. – 10. A shromáždili se všichni obyvatelé toho zlého města a hledali ty muže, kteří přišli do jeho domu, ale nenašli je. – 11. A učinil Mojžíš, jak mu Hospodin přikázal, a mluvil k předákům lidu.

54. PU'AL

<i>perfektum</i>			
byl rozdrčen	שָׁבַר	byl hledán	בִּקְשׁוּ
byla rozdrčena	שָׁבְרָה	byla hledána	בִּקְשָׁה
byl jsi rozdrčen	שָׁבַרְתָּ	byl jsi hledán	בִּקְשָׁתָּ
byla jsi rozdrčena	שָׁבַרְתָּ	byla jsi hledána	בִּקְשָׁתָּ
byl(a) jsem rozdrčen(a)	שָׁבַרְתִּי	byl(a) jsem hledán(a)	בִּקְשָׁתִי
byli(-y) rozdrčeni(-y)	שָׁבְרוּ	byli(-y) hledáni(-y)	בִּקְשׁוּ
atd.		atd.	
<i>imperfektum</i>			
bude rozdrčen	יִשְׁבַּר	bude hledán	יִבְקַשׁ
bude rozdrčena	תִּשְׁבַּר	bude hledána	תִּבְקַשׁ
budeš rozdrčen	תִּשְׁבַּר	budeš hledán	תִּבְקַשׁ
budeš rozdrčena	תִּשְׁבְּרִי	budeš hledána	תִּבְקְשִׁי
буду rozdrčen(a)	אֲשַׁבֵּר	буду hledán(a)	אֲבִקַּשׁ
atd.		atd.	
<i>kohortativ</i>			
ať jsem rozdrčen(a)	אֲשַׁבְּרָה	ať jsem hledán(a)	אֲבִקְשָׁה
<i>rozk. způsob</i>			
nedoložen		nedoložen	
<i>přítčestí</i>			
rozdrčen(y)	מִשְׁבָּר	hledán, hledaný	מִבְּקֵשׁ
rozdrčena(-á)	מִשְׁבָּרָה (מִשְׁבָּרָה)	hledána, hledaná	מִבְּקֵשָׁה (מִבְּקֵשָׁה)
atd.		atd.	
<i>infinitiv</i>			
být rozdrčen (samostatný)	שָׁבַר	být hledán (samostatný)	בִּקַּשׁ
vázaný	nedoložen	vázaný	nedoložen

S výjimkou samohlásky *u* pod první souhláskou má pu'al tutéž vokalizaci jako pi'el.

Také příčestí zde začíná předponou *u*. Druhá základová hláska má silné charakterizující dages.

CVIČENÍ 20

matka	אם	rozhazoval, rozptýlil	פזר	פזר, פזר	<i>pi'el</i>
matka (<i>s příp.</i>)	אמי	(po)světil	קדש	קדש	<i>pi'el</i>
matky (<i>pl.</i>)	אמות	ctil, vzdal čest, zatvrdil	כבד	כבד	<i>pi'el</i>
Árón	אהרן	chválil	הלל	הלל	<i>pi'el</i>
kněz	כהן	chválil	שבח	שבח	<i>pi'el</i>
pastýř	רעה	svět, věčnost		עולם	
sláva	כבוד	navěky	לעולם	עד-עולם	<i>nebo</i>

(1) כִּסְאֶךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם וַיִּשְׁבַּתְּ עָלָיו בְּצַדֶּךָ (2) הִלְלוּ אֶת-
 יְהוָה כָּל-גּוֹיִם שִׁבְחוּ אֹתוֹ כָּל-יֹשְׁבֵי-הָאָרֶץ, כִּי גָדוֹל עַד-הַשָּׁמַיִם
 כְּבוֹדוֹ (3) בִּקְשׁ הַדְּבָר וַיִּמְצָא וְהִנֵּה אֲמַת דְּבַר הָאִישׁ, וַיִּסְפַּר
 לְמֹלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נִמְצְאִים בְּעִיר אַנְשִׁים רְשָׁעֵי-לֵב הַמְּבַקְשִׁים
 אֶת-דַּמְיֵמֵלְכֵנוּ (4) דְּבַר אֶל-הָאֲבֹן הַזֹּאת בְּשָׁמַי וַיִּצְאוּ מִזֶּמֶן
 מִיָּוֶם וַקְדַּשְׁתָּ אֹתִי לְעֵינֵי-בְנֵי-יִשְׂרָאֵל: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-הָאֲבֹן
 וַיִּשְׁפְּכוּ מִזֶּמֶן מִיָּוֶם כְּדַבְרֵי-יְהוָה (5) עָמְדוּ בְנֵי-אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים
 בְּבֵית-יְהוָה וַיְהִלְלוּ אֶת-שְׁמוֹ לֵאמֹר גָּדוֹל יְהוָה וּמִהֲלָל מְאֹד
 בְּעִיר-אֱלֹהֵינוּ (6) קִדַּשׁ אֶת-אֶהֱרֹן אֲחִיד וְאֶת-בְּנָיו וְהָיוּ כֹהֲנִים
 לִי הֵמָּה וְזָרַעם אַחֲרֵיהֶם עַד-עוֹלָם, וְשָׁמְרוּ אֶת-עֲבוֹדַתִּי בְּהִיכְלִי
 (7) כִּבֵּד אֶת-אֲבִיד וְאֶת-אֲמֹד לְמַעַן תִּהְיֶה בְרַכְתִּי עָלֶיךָ בְּאָרֶץ
 אֲשֶׁר אֲנֹכִי נֹתֵן לָךְ (8) עָשָׂה לוֹ יוֹסֵף שֵׁם גָּדוֹל בְּאָרֶץ, וַיְהִי
 מִכְבֵּד מְאֹד בְּעֵינֵי-חַכְמֵי-מִצְרַיִם (9) זָכְרוּ אֶת-יוֹם-הַשַּׁבָּת לְקַדַּשׁ

¹ Silné charakterizující dages se často vynechává (viz upozornění 1 v kap. 53).

אֹתוֹ (10) הַשָּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד-יְהוָה וְהָאָרֶץ מִהִלְלַת אֶת-שְׁמוֹ
 (11) לָמָּה תִכְבְּדוּ אֶת-לְבַבְכֶם כַּאֲשֶׁר כְּבָדוּ אֲבוֹתֵיכֶם
 אֶת-לְבַבְכֶם לִפְנֵי (12) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּכְבַּד פְּרַעֲה
 אֶת-לְבוֹ וְלֹא שָׁמַע אֶל-מֹשֶׁה (13) כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל-הָעִיר
 יְרוּשָׁלַיִם, הֲנִנִי מִפֹּזַר אֶת-בְּנִיךָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם, וְהָיוּ מִפֹּזַרִים כְּצֹאן
 אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעֵה, וּבִקְשׁוּ וְלֹא יִמְצְאוּ, וְשָׁאֲלוּ הַגּוֹיִם אֵיזָה
 הָעַם אֲשֶׁר יִצְאָ מִמִּצְרַיִם: וְהָיָה כִּי יִקְרְאוּ אֵלַי בְּלֵב נִשְׁפָּר
 וְשָׁמַעְתִּי אֶת-קוֹלָם וְקִבַּצְתִּי אֹתָם אֵלַי כְּרַעֲהָ אֲשֶׁר יִקְבֹּץ
 אֶת-צֹאֲנוֹ (14) בְּתוֹךְ קְדוֹשֵׁיךָ תְהַלֵּל וְשִׁמְךָ יִכְבֵּד לְעוֹלָם

1. A stanul Mojžíš na hoře Boží v čele synů Izraele a posvětil je před Hospodinem a řekl jim (doplňte „takto“): „Dnes sestoupí Hospodin na (použijte *u*) tuto horu a bude k vám mluvit.“ – 2. Tvoji synové budou chválit tvé jméno navěky, neboť ty jsi náš otec, který je v nebesích a slyší hlas těch, kdo k tobě volají (akt. příč.) v pravdě. – 3. Rozptýlil jsi nás mezi pohanské národy, které tě neznají (pf.), neboť jsme zatvrdili své srdce a nezachovávali cesty tvého svatého zákona. – 4. A udělal kněz Árón lidu zlaté bohy ze zlata, které mu dali, neboť k němu volali: „Kde je tvůj bratr Mojžíš? Vždyť nesestoupil z hory a nevíme (pf.), co se s ním stalo (= co mu je, impf.).“ – 5. Chvalme jméno Hospodinovo mezi pohanskými národy a vypravujme jeho slávu po celém světě. – 6. Byli jsme rozptýleni jako ovce (člen), které nemají pastýře, ale ty nás pro své jméno (= kvůli...) shromáždíš k sobě z pohanských národů. – 7. Čtěte starého muže, neboť v něm je moudrost. – 8. A vyvolil si Bůh sobotní den a posvětil jej pro slávu svého jména. – 9. A zvědové, které Mojžíš poslal do Kanaánu, byli mužové moudří, velmi ctění (příč. pu.) ve shromáždění Izraele. – 10. A mluvil Hospodin k Mojžíšovi (doplňte „takto“): „Hle, stal ses malým (= *qatan*, impf.) v mých očích, neboť jsi mi nevzdal čest před Izraelem a nemluvil jsi ke kameni, jak jsem řekl.“ – 11. Je dobré chválit Hospodina a ctít (=světit) jeho veliké jméno. – 12. Budu nalezen, budu-li hledán v pravdě, pravil Hospodin, neboť slyším hlas spravedlivých. – 13. Ten den dal Hospodin spásu Izraeli a obyvatelé města byli rozptýleni před nimi. – 14. Všechno, co hledáš, je ti dáno. – 15. Jsem starý (pf. slovesa) a nepoznal jsem muže spravedlivého, lopotícího se za chlebem (= hledajícího chléb).

55. HIF'IL

Od kmene qal גָּדַל „byl veliký“ se odvozuje (kauzativní) hif'il הִגְדִּיל „zvětšil; způsobil, přiměl, aby byl veliký“. Od מָלַךְ „kraloval“ máme tvar הִמְלִיךְ „ustanovil, učinil králem“.

<i>perfektum</i>			
zvětšil	הִגְדִּיל	učinil králem	הִמְלִיךְ
zvětšila	הִגְדִּילָהּ	učinila králem	הִמְלִיכָהּ
zvětšil jsi	הִגְדַּלְתָּ	učinil jsi králem	הִמְלַכְתָּ
zvětšila jsi	הִגְדַּלְתְּ	učinila jsi králem	הִמְלַכְתְּ
zvětšil(a) jsem	הִגְדַּלְתִּי	učinil(a) jsem králem	הִמְלַכְתִּי
zvětšili(-y)	הִגְדִּילוּ	učinili(-y) králem	הִמְלִיכוּ
zvětšili jste	הִגְדַּלְתֶּם	učinili jste králem	הִמְלַכְתֶּם
zvětšily jste	הִגְדַּלְתֶּן	učinily jste králem	הִמְלַכְתֶּן
zvětšili(-y) jsme	הִגְדַּלְנוּ	učinili(-y) jsme králem	הִמְלַכְנוּ
<i>imperfektum</i>			
zvětší (sg. m.)	יִגְדִּיל	učiní (sg. m.) králem	יִמְלִיךְ
zvětší (sg. f.)	תִּגְדִּיל	učiní (sg. f.) králem	תִּמְלִיךְ
zvětšíš (m.)	תִּגְדִּיל	učiníš (m.) králem	תִּמְלִיךְ
zvětšíš (f.)	תִּגְדִּילִי	učiníš (f.) králem	תִּמְלִיכִי
zvětším (m. i f.)	אֶגְדִּיל	učiním (m. i f.) králem	אֶמְלִיךְ
zvětší (pl. m.)	יִגְדִּילוּ	učiní (pl. m.) králem	יִמְלִיכוּ
zvětší (pl. f.)	תִּגְדִּלְנָה	učiní (pl. f.) králem	תִּמְלִיכְנָה
zvětšíte (m.)	תִּגְדִּילוּ	učiníte (m.) králem	תִּמְלִיכוּ
zvětšíte (f.)	תִּגְדִּלְנָה	učiníte (f.) králem	תִּמְלִיכְנָה
zvětšíme (m. i f.)	נִגְדִּיל	učiníme (m. i f.) králem	נִמְלִיךְ
<i>kohortativ</i>			
ať zvětším (m. i f.)	אֶגְדִּילָהּ	ať učiníme (m. i f.) králem	אֶמְלִיכָהּ
zvětšeme (m. i f.)	נִגְדִּילָהּ	učiníme (m. i f.) králem	נִמְלִיכָהּ

¹ Všimněme si, že dages v ך je slabé; před touto souhláskou není samohláska a začíná jej slabika (viz kap. 8.1).

<i>iusiv</i>			
ať zvětší (sg. m.)	יִגְדֵל	ať učiní (sg. m.) králem	יִמְלֵךְ
<i>imperfektum s konsektivním wāw</i>			
a zvětšil	וַיִּגְדֵל	a učinil králem	וַיִּמְלֵךְ
<i>rozk. způsob</i>			
zvětši (m.)	הִגְדֵל	učiň (m.) králem	הִמְלֵךְ
zvětši (f.)	הִגְדֵלִי	učiň (f.) králem	הִמְלֵכִי
zvětšete (m.)	הִגְדֵלוּ	učiňte (m.) králem	הִמְלֵכוּ
zvětšete (f.)	הִגְדֵלְנָה	učiňte (f.) králem	הִמְלֵכְנָה
<i>příčestí</i>			
zvětšující (sg. m.)	מִגְדִּיל	činící (sg. m.) králem	מִמְלִיךְ
zvětšující (sg. f.)	מִגְדִּילָהּ	činící (sg. f.) králem	מִמְלִיכָהּ
zvětšující (pl. m.)	מִגְדִּילִים	činící (pl. m.) králem	מִמְלִיכִים
zvětšující (pl. f.)	מִגְדִּילוֹת	činící (pl. f.) králem	מִמְלִיכוֹת
<i>infinitiv</i>			
zvětšovat (samostatný)	הִגְדֵל	učinít králem (samostatný)	הִמְלֵךְ
zvětšení (vázaný)	הִגְדִיל	ustanovení králem (vázaný)	הִמְלִיךְ

1. Perfektum kmenu hif'il se tvoří předponou ה, např. הִמְלִיךְ. Imperfektum הִמְלִיךְ zastupuje původní tvar יִמְלִיךְ, kde tato předpona byla vypuštěna a ך přijalo její samohlásku – paṭaḥ (viz kap. 17.2). Rozkazovací způsob má také předponu ה.

2. Je velmi důležité, že hif'il je jediný kmen pravidelného slovesa, který má zkrácený tvar imperfekta, takže יִמְלִיךְ je zkráceno na יִמְלֵךְ v iusivu. Podobně je יִגְדִיל zkráceno na יִגְדֵל. Též konsektivní wāw přijímá zkrácený tvar imperfekta, pokud tento existuje (viz pozn. 5 v kap. 49); je tedy např.: וַיִּגְדֵל (a nikoli וַיִּגְדִיל), וַיִּמְלֵךְ (a ne וַיִּמְלִיךְ).

Upozornění: Obyčejně se nekrátí 1. os. sg., která zní **וְאֶמְלִיךְ**. Je důležité na to pamatovat.

3. Už jsme poznamenali (kap. 41), že záказы s bezprostřední platností se vyjadřují zápornkou **אַל** a zkráceným tvarem (existuje-li) imperfekta, takže „teď nebudeš kralovat“ se řekne **אַל תִּמְלֹךְ**, zatímco trvalý zákaz „nikdy nebudeš kralovat“ je **לֹא תִמְלִיךְ**.

4. Některá slovesa vyskytující se v kmenu hif'il kmen qal nemají, např. **הַשְׁמִיד** „zničil“ má základ **שָׁמַד**, od kterého není tvořen žádný kmen qal.

56. HOF'AL

perfektum

byl zvětšen	הִגְדִּיל (hogdal)	byl učiněn králem	הִמְלִיךְ (homlach)
byla zvětšena	הִגְדִּילָהּ	byla učiněna královnou	הִמְלִיכָהּ
byl jsi zvětšen	הִגְדִּילְתָּ	byl jsi učiněn králem	הִמְלִיכְתָּ
byla jsi zvětšena	הִגְדִּילְתְּ	byla jsi učiněna královnou	הִמְלִיכְתְּ
byl(a) jsem zvětšen(a)	הִגְדִּילְתִּי	atd.	
byli(-y) zvětšeni(-y)	הִגְדִּילוּ		
byli jste zvětšeni	הִגְדִּילְתֶּם		
byly jste zvětšeny	הִגְדִּילְתֶּן		
byli(-y) jsme zvětšeni(-y)	הִגְדִּילְנוּ		

imperfektum

bude zvětšen	יִגְדֵּל	bude učiněn králem	יִמְלִיךְ (jomlach)
bude zvětšena	תִּגְדֵּל	bude učiněna královnou	תִּמְלִיךְ
budeš zvětšen	תִּגְדֵּל	budeš učiněn králem	תִּמְלִיךְ
budeš zvětšena	תִּגְדֵּלִי	budeš učiněna královnou	תִּמְלִיכִי
budu zvětšen(a)	אֶגְדֵּל	budu učiněn(a) králem (královnou)	אֶמְלִיךְ
budou zvětšeni	יִגְדְּלוּ	budou učiněni krály	יִמְלִכוּ
budou zvětšeny	תִּגְדְּלֶנָּה	budou učiněny královnami	תִּמְלִיכֶנָּה
budete zvětšeni	תִּגְדְּלוּ	atd.	
budete zvětšeny	תִּגְדְּלֶנָּה		
budeme zvětšeni(-y)	נִגְדֵּל		

nedoložen	rozsk. způsob	nedoložen
	<i>příčestí</i>	
zvětšen(ý) atd.	מְגִדֵּל	učiněn(ý) králem atd.
	<i>infinitiv</i> (vázaný není doložen u pravidelných sloves)	
být zvětšen (samostatný) zvětšení (vázaný)	הִגְדִּיל (הִגְדִּיל)	být učiněn králem (samostatný) ustanovení králem (vázaný)
		הִמְלִיךְ (הִמְלִיךְ)

CVIČENÍ 21

Sichem	שִׁיחַם	shromáždil (<i>přech.</i>)	קָהַל	<i>hif'il</i> הִקְהִיל
shromáždění	קְהָל	shromáždil se (<i>nepřech.</i>) ²	קָהַל	<i>nif'al</i> נִקְהַל
prvorozený	בְּכוֹר	skryl někoho (<i>přech.</i>)	סָתַר	<i>hif'il</i> הִסְתִּיר
nepřítel	אִיב	skryl se	סָתַר	<i>nif'al</i> נִסְתַּר
dokonalý	שָׁלַם	zničil	שָׁחַת	<i>hif'il</i> הִשְׁחִית
Saul	שָׂאוּל	zničil	שָׁמַד	<i>hif'il</i> הִשְׁמִיד

(1) בַּיּוֹם הַהוּא הִמְלִיךְ דָּוִד אֶת־שְׁלֹמֹה בְּנוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל (2) בָּאוּ כָּל אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל שִׁכְמָה לְהִמְלִיךְ אֶת־שָׂאוּל עֲלֵיהֶם, כִּי בּו בָּחַר יְהוָה לְמֶלֶךְ, וַיִּמְלֹךְ אֹתוֹ שָׁם שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא: וַיִּדְבֹּר שְׁמוּאֵל בְּאָזְנוֹי־הָעָם לֵאמֹר הִנֵּה שְׁמַעְתִּי בְּקוֹלְכֶם כָּל אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם וְאֶמְלִיךְ עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ, וְהִנֵּה מִלְּכֶכֶם לִפְנֵיכֶם: וְהָיָה אִם שָׁמֹר יִשְׁמַר אֶת־מִצְוֹת־יְהוָה וְעָשָׂה כְּכֹל הַכְּתוּב בְּסֵפֶר־

¹ Často se vyskytuje s qibbúč pod **מ**: **מִמְלִיךְ**, **מִמְגִּדֵּל**.

² Nebo i „byl spojen“, či „spojil se“ v nepřechodném smyslu, pouze jako plurál nebo v hromadném významu.

³ „podle všeho, co...“

תורת־מֹשֶׁה וְהָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם יְהוָה אֱלֹהָיו, הֲנֵה יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם יְהִי אִתְּכֶם וְהוּא יִלְחַם לָכֶם וְנָתַן לָכֶם יְשׁוּעָה
 מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם, וְנָתַן אֶת־יְרֵאֲתֶכֶם עַל־כָּל־גּוֹיֵי הָאָרֶץ (3) דַּבֵּר
 אֶל־פְּרַעֲהַ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל, הֲנִי
 שָׁלַח אֶת־מִלְאָכִי בְּתוֹכְכֶם וְהָרַג אֶת־כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, מִבְּכוֹר־
 פְּרַעֲהַ הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְעַד בְּכוֹר־הָעֶבֶד, וְהַבְדַּלְתִּי בַיּוֹם הַהוּא
 בֵּין יִשְׂרָאֵל וּבֵין מִצְרַיִם וַיְדַעְתָּ כִּי אֲנִי יְהוָה (4) וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר הִקְהֵל אֶת־רְאִשֵׁי־הָעָם וְאֶת־שִׁפְטָיו וּדְבַרְתָּ
 אֲלֵיהֶם לֵאמֹר הַבְּדִלוּ (5) מֵתוֹךְ הַקְהָל הַרְשַׁע הַזֶּה, כִּי יְהוָה
 מַשְׁחִית אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּרְדוּ שְׂאֵלָה, הֲמָה וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם
 וּבְנוֹתֵיהֶם וְצֹאנָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם (5) הַסְתִּירָה הָאִשָּׁה
 אֶת־מַרְגְּלֵי־יִשְׂרָאֵל אִתָּהּ בַּבַּיִת, וַיִּבְקְשׂוּ אֹתָם זְקַנְי־הָעִיר וְלֹא
 מָצְאוּ אֹתָם (6) בַּיּוֹם הַהוּא אֶסְתִּיר אֶת־פְּנֵי מֹהֶם, וַבָּאֵו עֲלֵיהֶם
 אִיְבֵיהֶם וְהִשְׁחִיתוּ אֶת־עֶרְוֵיהֶם וּלְקַחוּ אֶת־כָּל־הַזָּהָב הַנִּמְצָא
 בְּבֵית־יְהוָה וְשִׂרְפוּ אֶת־הַבַּיִת הַקָּדוֹשׁ (7) רְאֵה אֱלֹהִים כִּי
 הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ (8) אָמְרוּ אֲלֵיהֶם
 הַמַּלְאָכִים, הַמַּלְטוֹנָא הֲהִרָה כִּי אֲנַחְנוּ מַשְׁחִיתִים אֶת־הָעִיר
 (9) לָמָּה הַסְתַּרְתָּ אֶת־פְּנֵיךָ מִמֶּנִּי, הֲלֹא אֲנִי עֲבָדְךָ (10) מִן
 הַשָּׁמַיִם הַשְׂמַעְתָּ אֶת־קוֹלְךָ וַתְּדַבֵּר אֵלָינוּ מֵתוֹךְ הָאֵשׁ (11) רְאֵה
 אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר אֲשֶׁר עָשָׂה וְהֵנָּה טוֹב מְאֹד, וַיִּבְדֵּל בֵּין הָאוֹר
 וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (12) בְּנֵי בְּכוֹרֵי אֹתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי מִכָּל־
 הַגּוֹיִם לְהַבְדִּיל אֹתְכֶם לִי לְגוֹי קָדוֹשׁ

1. Zaútočili (= přišli) na mě moji nepřátelé a usilovali o (= hledali) mou smrt: znič je, Hospodine, neboť mi činili zle. – 2. A Mojžíš stál na hoře a zakryl si tvář před slávou Hospodinovou. – 3. Toho dne bylo dáno Šalomounovi

⁴ „bázeň před vámi“.

⁵ Doplníte „bylo“.

království (= byl učiněn králem) nad Izraelem a všechen lid před ním volal: „Ať je veliké (impf.) jméno krále Šalomouna po celém světě jako jméno jeho otce Davida.“ – 4. Neskrývej svou tvář přede mnou, můj Bože, a nenič mě. – 5. A shromáždili se všichni synové Izraele proti (= na) Mojžíšovi a proti Áronovi a mluvili k nim: „Což není celé shromáždění svaté pro Hospodina a uprostřed nich (= v jejich středu) jeho sláva?“ – 6. Hle, učinil jsem velikým tvé jméno a zničil jsem tvé nepřátele z povrchu (= tváře) země, ale tys nečinil rozdíl (= nerozlišil) mezi mnou a bohy pohanů. – 7. A vyšel prorok z města a shromáždil k sobě všechny kněze, kteří konali (= střežili, akt. přič.) službu Hospodinu, a mluvil k nim všechno, co mu Hospodin přikázal. – 8. Nebudete ničit ovocné stromy (= stromy dávající ovoce), až budete bojovat proti obyvatelům Kanaánu. – 9. Protože bylo (הָיָה) tvé srdce cele (= celé) se mnou jako srdce mého služebníka Davida, nestane se tato věc za tvých dnů. – 10. Takto budeš mluvit k egyptskému králi faraónovi: „Hle, přijdu do tvé země a budu zabíjet všechno prvorozené, od lidského prvorozence až po prvorozence ovcí.“ – 11. Teď tedy (= opravdu) vím, že jsi mým nepřítelem a žes proti mně mluvil zle před králem. – 12. Kdybych se skryl před tebou v horách, hle, jsi tam, a kdybych sestoupil (kons. wāw a pf.) do podsvětí (akuz.), i tam mě budeš následovat. – 13. Nebudeš činit rozdíl v soudu mezi pánem (= mužem) a jeho služebníkem a nebudeš zvýhodňovat (= ctít tvář) starého muže. – 14. A vzala Ráchel bůžky svého otce a ukryla je u sebe a Lában je hledal, ale nenalezl.

57. HITPA'ĒL

Od kmene qal גָּדַל „byl veliký“ je odvozen reflexivní (zvratný) hitpa'ēl הִתְגַּדַּל „zvětšil se“. Druhá souhláska základu má silné charakterizující dāgēš.

Poznámky k následující tabulce:

1. Hitpa'ēl se tvoří předponou הִתְ, která se přidává k základu slovesa.
2. Imperfektum יִתְקַדֵּשׁ vzniklo stažením z יְהִתְקַדֵּשׁ (viz kap. 55.1), ale v rozkazovacím způsobu הִתְ zůstává.
3. Přičestí má předponu מִתְ.
4. Souvislost určí, zda הִתְקַדֵּשׁ je 3 os. sg. m. pf., nebo rozkazovací způsob sg. m., či infinitiv, zda הִתְקַדֵּשׁוּ je 3. os. pl. m. pf., nebo rozkazovací způsob pl. m., a zda v imperfektu תִּתְקַדֵּשׁ je 3. os. sg. f., nebo 2. os. sg. m.²

^{57.1} Dāgēš v הִתְ je ovšem slabé.

^{57.2} Vysvětlivka překladatele: podobně zda הִתְקַדֵּשׁוּ je 3. nebo 2. os. pl. f.

<i>perfektum</i>			
zvětšil se	הִתְגַּדַּל	posvětil se	הִתְקַדַּשׁ
zvětšila se	הִתְגַּדְּלָהּ	posvětila se	הִתְקַדְּשָׁהּ
zvětšil ses	הִתְגַּדַּלְתָּ	posvětil ses	הִתְקַדַּשְׁתָּ
zvětšila ses	הִתְגַּדְּלִיתְּ	posvětila ses	הִתְקַדְּשִׁיתְּ
zvětšil(a) jsem se	הִתְגַּדַּלְתִּי	posvětil(a) jsem se	הִתְקַדַּשְׁתִּי
zvětšili(-y) se	הִתְגַּדְּלוּ	posvětili(-y) se	הִתְקַדְּשׁוּ
zvětšili jste se	הִתְגַּדַּלְתֶּם	posvětili jste se	הִתְקַדַּשְׁתֶּם
zvětšily jste se	הִתְגַּדַּלְתֶּן	posvětily jste se	הִתְקַדַּשְׁתֶּן
zvětšili(-y) jsme se	הִתְגַּדַּלְנוּ	posvětili(-y) jsme se	הִתְקַדַּשְׁנוּ
<i>imperfektum</i>			
zvětší se (sg. m.)	יִתְגַּדַּל	posvěť se (sg. m.)	יִתְקַדַּשׁ
zvětší se (sg. f.)	תִּתְגַּדַּל	posvěť se (sg. f.)	תִּתְקַדַּשׁ
zvětšíš se (m.)	תִּתְגַּדַּל	posvěťíš se (m.)	תִּתְקַדַּשׁ
zvětšíš se (f.)	תִּתְגַּדְּלִי	posvěťíš se (f.)	תִּתְקַדְּשִׁי
zvětším se (m. i f.)	אֶתְגַּדַּל	posvěťím se (m. i f.)	אֶתְקַדַּשׁ
zvětší se (pl. m.)	יִתְגַּדְּלוּ	posvěťí se (pl. m.)	יִתְקַדְּשׁוּ
zvětší se (pl. f.)	תִּתְגַּדְּלֶנָּה	posvěťí se (pl. f.)	תִּתְקַדְּשֶׁנָּה
zvětšíte se (m.)	תִּתְגַּדְּלוּ	posvěťíte se (m.)	תִּתְקַדְּשׁוּ
zvětšíte se (f.)	תִּתְגַּדְּלֶנָּה	posvěťíte se (f.)	תִּתְקַדְּשֶׁנָּה
zvětšíme se (m. i f.)	נִתְגַּדַּל	posvěťíme se (m. i f.)	נִתְקַדַּשׁ
<i>kohortativ</i>			
ať se zvětším (m. i f.)	אֶתְגַּדַּלְהָ	ať se posvěťím (m. i f.)	אֶתְקַדַּשְׁהָ
zvětšeme se (m. i f.)	נִתְגַּדַּלְהָ	posvěťme se (m. i f.)	נִתְקַדַּשְׁהָ
<i>rozk. způsob</i>			
zvětši se (sg. m.)	הִתְגַּדַּל	posvěť se (m.)	הִתְקַדַּשׁ
zvětši se (sg. f.)	הִתְגַּדְּלִי	posvěť se (f.)	הִתְקַדְּשִׁי
zvětšete se (pl. m.)	הִתְגַּדְּלוּ	posvěťte se (m.)	הִתְקַדְּשׁוּ
zvětšete se (pl. f.)	הִתְגַּדְּלֶנָּה	posvěťte se (f.)	הִתְקַדְּשֶׁנָּה

<i>příčestí</i>			
zvětšující se (sg. m.)	מִתְגַּדַּל	posvěčující se (sg. m.)	מִתְקַדַּשׁ
zvětšující se (sg. f.)	מִתְגַּדְּלָהּ	posvěčující se (sg. f.)	מִתְקַדְּשָׁהּ
	(nebo מִתְגַּדַּלְתָּ)		(nebo מִתְקַדַּשְׁתָּ)
zvětšující se (pl. m.)	מִתְגַּדְּלִים	posvěčující se (pl. m.)	מִתְקַדְּשִׁים
zvětšující se (pl. f.)	מִתְגַּדְּלוֹת	posvěčující se (pl. f.)	מִתְקַדְּשׁוֹת
<i>infinitiv</i>			
zvětšit se	הִתְגַּדַּל	posvětit se	הִתְקַדַּשׁ

Poznámka: Tvoříme-li hitpa'el slovesa začínajícího sykavkou (שׁ, שׁ, ס, צ, např. od שָׁמַר „střežil“), je zde výsledný tvar הִשְׁתַּמַּר místo očekávaného הִתְשַׁמַּר. Dochází tedy k přesmyknutí první základové souhlásky s poslední souhláskou předpony (שׁ s ת). Podobně hitpa'el slovesa סָתַר je הִסְתַּתַּר „skryl se“. Pravidlo zní, že je-li první souhláska základu slovesa שׁ, שׁ, ס, nebo ז, klade se tato souhláska před ת předpony³.

Začíná-li základ slovesa ostrou sykavkou ז (např. צָדִיק „byl spravedlivý“), pak hitpa'el je הִצִּיטִיק. Zde nedošlo jen k přesmyknutí písmen, ale také k záměně ת za ט.

Je-li první souhláska základu slovesa zubná (ת, ט, ד) nebo sykavka ז, pak se k ní často ת z předpony הִת asimiluje, takže místo הִתְטַהַר „očistil se“ je הִטַּהַר a místo הִתְזַכּוּ „očistěte se“ je הִזַּכּוּ (Iz 1, 16). K asimilaci ת dochází dokonce i s jinými souhláskami, takže místo הִתְנַבֵּא „stal se prorokem“ se řekne הִנַּבֵּא.

Poznámka ke cvičení 22: Pro lepší účinek cvičení předjímáme kap. 70 a již zde uvádíme časté וַיֹּאמֶר „a řekl“, včetně souvisejících tvarů.

Sloveso אָמַר je totiž slabé, protože jeho první základová souhláska je א a ta je jak laryngální, tak i němou souhláskou, což přináší jisté změny ve vokalizaci. 3. os. sg. m. impf. je יֹאמֶר „řekne“, ale s konsektivním wāw to bude וַיֹּאמֶר „a řekl“. Od toho se odvozují tyto tvary: וַיֹּאמְרוּ „(oni) řekli“, וַיֹּאמֶר „a řekl jsi“ (stejně i „a řekla“), וַיֹּאמְרוּ „a řekli jste (m.)“, וַיֹּאמְרוּ „a řekli jsme“ (stejně i „a řekly jsme“) aj.

³ Vysvětlivka překladatele: tento kmen se pak nazývá hišta'el.

CVIČENÍ 22

modlitba	תפלה	skryl se	חבא	hitpa'el	התחבא
duch, vítr	רוח	chodil, procházel se	הלך	hitpa'el	התהלך
duch (s příp.)	רוחי	stal se prorokem	נבא	hitpa'el	התנבא
duchové (pl.)	רוחות				(vyskytuje se i nif'al)
proti	נגד	modlil se	פלל	hitpa'el	התפלל
válka	מלחמה	zvedl, nesl			נשא

(1) נשא יעקב את עיניו והנה עשו בא ואנשים אתו, ויתפלל יעקב אליהוה לאמר יהוה אלהי-אברהם ואלהי-יצחק אבי, אתה אמרת אלי אנכי אשמר אתך מפל-רע: שמרה-נא אתי מיד-אחי מיד-עשו כי בא עלי להלחם בי (2) באו אנשים מאיבי-דוד ויספרו לשאול לאמר הלא דוד מסתתר בעיר-הנביאים: ויאמר שאול אל-עבדיו, רדפו אחריו ולא ימלט מידיו: ויהיו מלאכי-שאול בדרך והנה קהל-נביאים עמדים ומתנבאים נגדם, ושמואל הנביא בראשם, ותהי על-מלאכי-שאול רוח-אלהים ויתנבאו גם המה (3) ויהי היום ויתנשא אחד מעבדי-המלך ויאמר בלבו אנכי אמלך על-ישראל: ויתקבצו אליו אנשים מראשי-העם וימליכו אתו עליהם וישלחו מלאכים לכל-ערי-ישראל לאמר מי דוד ומה-ביתו כי ימלך בישראל, הנה בחרנו באיש מזרע-שאול למלך עלינו (4) הנה ימים באים והיו בניך בצרה ובאו אל-הבית הגדול והקדוש הזה והתפללו אליך ברוח נשברה ובלבב שלם ובאה תפלתם באזניך וזכרת אתם ולא תסתיר עוד את-פניך מהם (5) ביום ההוא, אמר יהוה, אשפך את-רוחי על-כל-בשר ולא תהיה עוד מלחמה והיה שלום בכל-העולם וצדק ימשל

⁴ Viz kap. 12.4.

בלב-האדם (6) למה יתהלל הרשע לנגד עיניך, ביום-המשפט לא ימלט: ואני אתפלל אליהוה השמע אל-תפלת-עבדו (7) וישמעו האדם ואשתו את-קול-האלהים מתהלך בגן לרוח-היום ויתחבאו בתוך העצים (8) אמור אמרתי בלבי, לא אדבר עוד אל-העם הזה כי אין בהם יראת-אלהים ויאמר יהוה אלי התנבא עוד בשמי לפני היכל-המלך, הלא אנכי שלחתי אתך (9) ויאמר משה אל-בני-ישראל התקדשו אתם ונשיכם ובניכם, כי יהוה אליהינו ירד על-ההר הזה ונתן לנו את-תורתו (10) יצאו בני-ישראל להלחם באיביהם ותכבד עליהם המלחמה ויצעקו אליהוה אלהיהם

1. Toho dne bude můj duch vládnout srdci člověka, pravil Hospodin, a budou přede mnou chodit ve spravedlnosti a pravdě. – 2. A řekl mi Hospodin: „Zničím (koh.) tento lid, a z tebe vzejde velký národ (גוי).“ A já jsem se k němu modlil: „Nenič je, Hospodine, vždyť jsou to tvé děti.“ – 3. Duch Boží je v celém světě a sláva jeho jména je v každém místě. – 4. A pozvedli synové Izraele oči a hle, veliké moře před nimi, a shromáždili se a řekli: „Hle, Egypt nás pronásleduje a neunikneme z jeho ruky.“ – 5. Toto je modlitba, kterou se modlil Šalomoun k Hospodinu: „Je-li (to) dobré v očích Hospodinových, pak (= a) dá moudrost do srdce svého služebníka, abych (למען) soudil tvůj lid dokonalým srdcem.“ – 6. A mluvil Bůh k Abrahámovi a řekl mu: „Chod' (hitp.) po (té) zemi, neboť je tvoje a tvého potomstva (= semene) navěky.“ – 7. A uviděl Saul prorocké syny, jak prorokují (příč.) ve městě, a duch Boží byl na něm a prorokoval on také s nimi. A lidé (= muži), kteří ho viděli, říkali: „Což je i Saul mezi proroky?“ – 8. Chodil jsem před tebou s dokonalým srdcem, neboť tvůj zákon byl přede mnou ve dne i v noci. – 9. A viděl David, že ho Saul pronásleduje a že usiluje o (= hledá) jeho smrt, a ukryl se v poušti a nikdo (= žádný muž) neznal to (= jeho) místo. – 10. A přikázal Mojžíš svému bratru Áronovi takto: „Posvěť se před Hospodinem, ty i tvoji synové s tebou.“ – 11. A pozvedlo se srdce krále proti Hospodinu a řekl svým služebníkům: „Projděte (hitp.) zemi a vyhledejte proroky Hospodinovy a řekněte jim: »Už nebudete prorokovat v (této) zemi, neboť tak přikázal král.«“ – 12. Kéž chodím ve světle tvé tváře, Hospodine: vylij na mne ducha své moudrosti.